

Голові спеціалізованої вченої ради
К 41.863.01 у Одеському регіональному
інституті державного управління
Національної академії державного
управління при Президентові України,
д. політ. н., проф. Іжі М. М.

ВІДГУК

офіційного опонента Радченка Олександра Віталійовича на дисертаційну роботу С. В. Чернова на тему: "Комплексна експертиза як складова державного механізму управління регіональним розвитком", подану на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00. 02 – механізми державного управління

Вивчення дисертації, автореферату та опублікованих праць дає підстави для наступної розгорнутої характеристики результатів дослідження Чернова Сергія Валерійовича та визначення їхньої відповідності критеріям і нормативним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» МОН України:

Актуальність теми дослідження, її зв'язок з науковими програмами, темами

Розбудова української держави у напрямі побудови демократичного, незалежного, правового та соціально орієнтованого суспільства, здатного гармонійно співвідноситися з викликами сьогодення, а також органічної інтеграції у європейське співтовариство вимагає значних зусиль, спрямованих на підвищення ефективності механізмів державного управління регіональним розвитком. За допомогою традиційної системи методів державного управління у сучасних умовах складно вирішити комплекс проблем економічного, соціального та екологічного розвитку, оптимального просторового планування, організації та контролю збалансованого розвитку на засадах системного підходу. У зв'язку з цим вельми актуальним є питання формування ефективного механізму державного регулювання, орієнтованого як на забезпечення стабільності роботи економіки в цілому, так і на підтримку процесів регіонального розвитку.

Подолання сучасного кризового стану національної економічної системи та зростаючих регіональних диспропорцій можливе лише за умов активізації інноваційної діяльності в регіонах, оптимізації бізнес-процесів, стимулювання процесів розвитку у суспільстві, зокрема й через залучення громадськості до процесів регіонального управління, в тому числі до комплексної експертизи проектів регіонального розвитку тощо.

У зв'язку з цим тема дисертаційного дослідження С. В. Чернова "Комплексна експертиза як складова державного механізму управління регіональним розвитком" є своєчасною та обумовлена нагальними потребами державотворчої практики щодо осмислення теоретичних і практичних аспектів удосконалення механізмів державного управління регіональним розвитком. Дослідження обраної тематики обумовлене, зокрема, недостатнім використанням сучасних методологічних інструментів щодо вирішення зазначених проблем та потребою у застосуванні нових теоретичних підходів до державної політики України у сфері регіонального розвитку.

Актуальність теми дисертаційного дослідження підтверджується зв'язком з науково-дослідними роботами Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України в межах виконання комплексного наукового проекту «Державне управління та місцеве самоврядування» (ДР – ОК0201U004833), зокрема, науково-дослідних тем: "Механізми узгодження інтересів та координації дій суб'єктів регіональної політики при реалізації соціальних проектів" (ДР № 0113U000795) та "Державний механізм антикризового проектного управління соціально-економічними процесами" (ДР № 0115U001263), у межах яких автором, як виконавцем, обґрунтовано концептуальні засади проведення комплексної експертизи проектів регіонального розвитку.

Виходячи зі сказаного можемо стверджувати, що обрана тема дисертаційної роботи С. В. Чернова є актуальною та своєчасною, а реалізація поставленої автором мети – обґрунтування концептуальних засад державного механізму управління регіональним розвитком в частині організації комплексної експертизи проектів регіонального розвитку та вироблення перспективних напрямків вдосконалення інституту комплексної експертизи в публічному управлінні має важливе значення для розвитку державного управління як науки та для підвищення ефективності державної політики України у сфері регіонального розвитку.

Ступінь обґрунтованості та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Проведений аналіз дисертації С. В. Чернова свідчить, що тема дисертації відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, робота має логічну послідовність викладення результатів дослідження, а поставлені завдання є достатньо розглянутими і завершені конкретними висновками і пропозиціями. Дисертація є завершеним самостійним науковим дослідженням, яке досить повно охоплює тему. Отримані результати мають наукове і практичне значення. Оформлення дисертації відповідає встановленим вимогам, робота викладена послідовно від поставленої мети до висновків і пропозицій.

У дисертаційній роботі достатньо чітко визначені завдання щодо організації комплексної експертизи проектів регіонального розвитку та вироблення перспективних напрямків вдосконалення інституту комплексної експертизи в публічному управлінні, виконання котрих верифіковано висновками і новизною. Одержані результати підтверджують досягнення автором поставленої мети дисертації.

Для реалізації визначених у дисертації мети й завдань було застосовано комплекс взаємопов'язаних загальнонаукових, міждисциплінарних і спеціальних методів, зокрема системний; структурно-функціональний, історичний; компаративний; діалектичний, логіко-семантичний; логічного узагальнення; аналізу й синтезу; індукції, моделювання та синтезування тощо. Використання методу класифікації, поряд із методом систематизації, дало можливість узагальнити наукову літературу, нормативно-правові документи за темою дисертаційного дослідження.

З метою забезпечення достовірності первинних даних щодо механізмів державного управління регіональним розвитком України проаналізовано широку інформаційну базу дослідження. Наукові положення, висновки та рекомендації мають достатнє емпіричне та теоретичне обґрунтування, що обумовлено використанням значної кількості наукової літератури, законодавчих та підзаконних нормативних актів України, правових актів та міжнародних документів за темою дисертаційного дослідження (160 джерел), що дало можливість автору системно підійти до досягнення визначеної мети, дослідити різні аспекти обраної тематики та запропонувати власні шляхи удосконалення інституту комплексної експертизи в публічному управлінні.

Для науки державного управління, зокрема спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління, цінним є розвиток понятійно-категоріального апарату державної політики України у сфері регіонального соціально-економічного розвитку. У першому розділі роботи проаналізовані такі ключові поняття, як "просторово-часовий механізм комплексної експертизи проектів регіонального розвитку", "механізми державного управління регіональним розвитком" та "комплексна експертиза проектів управління регіональним розвитком".

Заслуговує на увагу запропоноване дисертантом комплексне розуміння державного механізму комплексної експертизи проектів на регіональному рівні в Україні, шляхом застосування комплексної методології й виокремлення та систематизації провідних інноваційних інструментів комплексної експертизи, а також через обґрунтування критеріїв і вимог до кваліфікації й сертифікації експертів, організаційної культури інституцій, що здійснюють комплексну експертизу проектів регіонального розвитку (сс. 164 – 184).

Варто відмітити, як позитивний аспект, обґрунтування специфіки системно-проектного підходу до комплексної експертизи у діяльності органів публічного управління (с. 77, 103), на підставі чого сформульовано такі концептуальні складові процедури комплексної експертизи, як стандарт, регламенти, методологія, публічна відкритість, експертногромадська участь, показники ефективності комплексної експертизи та технічні вимоги до інформаційної системи, що забезпечує підтримку процесів управління регіональним розвитком (с. 185 – 192). Є безперечно вагомим науковим здобутком авторська періодизація становлення правового поля публічного управління регіональним розвитком в Україні з обґрунтуванням зародкового, фрагментарного, імплементаційного та системного періодів (с. 74 – 82).

Особливої уваги заслуговують здійснений комплексний науковий аналіз сучасного стану та специфіки кращих світових практик проведення комплексної експертизи проектів у публічному управлінні через визначення притаманних їм характерних особливостей та виокремлення найбільш перспективних з них з точки зору можливостей імплементації в Україні (сс. 89 – 94), насамперед, обґрунтування комплексного підходу до вдосконалення механізмів державного управління регіональним розвитком (сс. 152–157), а також запропонована автором концептуальну просторово-часова модель комплексної експертизи проектів в управлінні регіональним розвитком (с. 184–187).

Одержані в ході дослідження результати практично повністю викладені в тексті дисертації та у здійснених публікаціях, ґрунтуються на проведеному дослідженні. Автореферат також відображає зміст, основні положення і результати досліджень, викладених у дисертаційній роботі.

Теоретична та практична значимість результатів дослідження

Наукова значимість дисертації С. В. Чернова полягає у розробці теоретичних засад державної політики у сфері.

Ступінь обґрунтованості наукових положень опонованої дисертації підтверджує їх практичне використання. Висновки та пропозиції, одержані в процесі дослідження, спрямовані на удосконалення механізмів державного управління регіональним розвитком шляхом використання комплексної експертизи проектів у діяльності органів публічного управління_можуть бути використані в роботі її органів на регіональному та загальнодержавному рівнях. Частина отриманих результатів знайшла практичне застосування в практичній діяльності філії ДП Укрспецекспертиза в Одеській області при аналізі проекту капітального ремонту (довідка про впровадження № 15/9 від 15.09. 2016 року); у навчальному процесі магістратури "Управління проектами" для методичного забезпечення дисциплін "Методи і засоби експертизи проектів", "Проектний аналіз", при розробці науково-методичного забезпечення навчального процесу у Херсонському обласному центрі перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, керівників державних підприємств, установ і організацій (довідка про впровадження №01-19/130 від 15.11.2015 року, а також використовувались при проведенні експертизи проектів регіонального розвитку (довідка про впровадження №28 від 02.08.2016 року, довідка про впровадження №06/20/17 від 20.06.2017 року).

Оцінка повноти викладу наукових положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях та авторефераті

Основні положення дисертаційної роботи достатньо повно викладені автором в авторефераті та одній колективній монографії, одному навчальному посібнику, 7 статтях у наукових фахових виданнях (серед яких 1 стаття у закордонному виданні), а також апробовані автором на 12 міжнародних та всеукраїнських науково-комунікативних заходах. Зміст автореферату відображає основні положення дисертаційної роботи.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертаційної роботи

Попри достатній рівень обґрунтованості переважної більшості теоретичних та методичних питань, висновків, рекомендацій та пропозицій, слід відзначити також певні недоліки, окремі дискусійні та недостатньо аргументовані положення:

1. На Рис 1.1. (стор. 36) у першому параграфі наведена схема моделі механізму реалізації Стратегій регіонального розвитку України на період до 2020 року. Проте перший розділ завжди є суто теоретичним і матеріали застосування теорії в Україні мають більш логічно розміщувати в третьому розділі.

2. На стор 42. в таблиці наводиться низка авторських підходів до визначення поняття "механізм управління", причому серед обраних авторів чомусь відсутні такі класики як В. Бакуменко, Ю. Сурмін, зате присутня аспірантка Т. Ганцюк. Незрозумілим виглядає критерій обрання авторів.

3. Таблиця 2.1. (стор. 79) містить визначення термінології комплексної експертизи, проте така інформація має бути у категоріально-понятійному аналізі в першому розділі дисертації в параграфі 1.1. Так само там же має бути запропоноване автором нове визначення «комплексної експертизи проєктів регіонального розвитку», яке міститься аж в останньому параграфі третього розділу (с. 184).

4. Мають місце недотримання технічних вимог МОН щодо оформлення дисертації, наприклад, між сусідніми параграфами розділів застосовується один пробіл замість нормативних двох, у маркованих списках застосовується коротке тире замість нормативних дефісів (сс. 22, 41, 82, 100, 104, 168, 169, 171, 175), таблиці 1.2. (с. 52), 1.5. (с. 63), 1.6. (с.66) розірвані некоректно, мають місце "висячі рядки" (с. 91, 105, 137), дві таблиці другого розділу на стор 79 та 109 мають однакову нумерацію – Табл. 2.1. Список літератури оформлено з порушенням вимог Державного стандарту DSTU-8302-2015

5. У висновках до розділів відсутнє вимагане МОН посилання на власні публікації автора, в яких оприлюднено наукові результати даного розділу (с. 73, 134, 198). Кількість висновків (11) не корелює із завданнями (7 завдань).

6. На нашу думку, у дисертаційній роботі недостатньо приділено уваги виокремленню та обґрунтуванню стратегічних напрямів державного регулювання регіонального розвитку в Україні в умовах проголошеного євроінтеграційного курсу українського суспільства.

Разом з тим, наведені зауваження не знижують наукової та практичної цінності дисертаційної роботи С. В. Чернова та не відбиваються на загальній позитивній оцінці роботи.

Загальна оцінка дисертаційної роботи

Дисертаційна робота С. В. Чернова є самостійним, завершеним, комплексним дослідженням, актуальним за темою та розглянутими проблемами, в якому представлені отримані автором нові науково обґрунтовані результати, що мають вагомий внесок у вирішення завдань державної політики України у сфері державного управління регіональним соціально-економічним розвитком. Практичну цінність дисертації підтверджено довідками про впровадження результатів дослідження у діяльність державних установ. Теоретичні висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертації, носять достовірний характер, аргументовані й можуть бути предметом захисту. Висновки за розділами та загальні висновки до роботи мають єдину логіку викладення та змістовно становлять єдине ціле.

Викладене дозволяє зробити висновок про відповідність дисертації всім вимогам "Порядку присудження наукових ступенів", затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567 зі змінами, а її автор Чернов Сергій Валерійович заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00. 02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент

головний науковий співробітник
науково-дослідного відділу
Національної академії державної
прикордонної служби ім. Б. Хмельницького,
доктор наук з державного управління, професор,
заслужений працівник освіти України

О. В. Радченко

Підпис Радченка О. В. засвідчую:
Заступник ректора (проректор)
з наукової роботи

О. Ф. Волобуєва